

# Lojo stads principer för undervisning av elever i hemundervisning från och med 1.8.2025

## Utgångspunkt

Barn som är varaktigt bosatta i Finland är läropliktiga enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998). Läroplikten kan fullgöras antingen genom att delta i den grundläggande utbildning som ordnas vid skola eller genom att på annat sätt förvärva de kunskaper och färdigheter som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs. Den lagstadgade möjligheten att fullgöra läroplikten på annat sätt innebär att det i Finland inte råder skolplikt utan läroplikt. Att fullgöra läroplikten, till exempel genom hemundervisning, är därför möjligt.

Att fullgöra läroplikten på annat sätt än genom att delta i den grundläggande utbildning som ges vid en skola förutsätter inget myndighetslov. Beslut om hemundervisning fattas av vårdnadshavaren. Vårdnadshavaren ansvarar därefter för organiseringen av den läropliktigas studier samt för att läroplikten fullgörs. Vårdnadshavaren gör en anmälan om hemundervisning till rektorn för elevens närskola med hjälp av blanketten *Anmälan om fullgörande av den grundläggande utbildningen i hemundervisning*. Staden har ingen skyldighet att ordna undervisning för en läropliktig som genom vårdnadshavarens beslut studerar någon annanstans än i skolan. Om vårdnadshavaren försummar sin skyldighet att övervaka att läroplikten fullgörs kan hen dömas till böter för försummad tillsyn av den läropliktiga.

## Boendekommunens övervakningsskyldighet

Enligt 26 § 3 mom. i lagen om grundläggande utbildning ska den läropliktigas hemkommun övervaka den läropliktigas framsteg när hen inte deltar i den undervisning som ordnas i skola. Lagstiftningen innehåller inte bestämmelser om hur övervakningen ska ordnas i praktiken, utan detta beslutas lokalt i kommunen. Eftersom hemkommunen är skyldig att övervaka den läropliktigas framsteg, ska en elev i hemundervisning vara bosatt i Lojo. Hemundervisning är inte möjlig till exempel under en utlandsvistelse.

I Lojo ordnas övervakningen av elever i hemundervisning vid den adressenligt anvisade närskolan. Skolans rektor fattar beslut om den lärare som ska övervaka elevens framsteg. Under våren i årskurs 6 vägleder den övervakande läraren vårdnadshavaren att ta kontakt med den skola för årskurserna 7–9 som eleven enligt sin adress hör till. Vid behov kan man kontakta specialsakkunniga inom den grundläggande utbildningen i frågor som gäller fastställandet av elevens närskola.

Den läropliktigas framsteg övervakas och följs upp i relation till målen för de läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs. I lagstiftningen anges inte hur ofta övervakningstillfällen ska ordnas. I Lojo är det praxis att ordna två övervakningstillfällen per läsår. I särskild examen ordnas två övervaknings- eller provtillfällen per läsår i varje läroämne.

Vid övervakningstillfället går man igenom elevens framsteg. Olika sätt att påvisa kunnandet avtalas om vid ett inledande samtal i augusti, eller senast inom en månad efter att vårdnadshavaren anmält att eleven övergår till hemundervisning.

Vid övervakningstillfällena bedöms framstegen bland annat genom samtal, skriftliga och muntliga prov samt olika former av påvisande av kunnande. Andra typer av prestationer behövs särskilt när man utreder den läropliktigas framsteg i konst- och färdighetsämnen. Prestationerna kan till exempel bestå av att eleven visar sina färdigheter genom olika uppgifter under själva övervakningstillfället eller genom portfolior som beskriver studierna och resultaten av dem.

Påvisandet av kunnandet kan även ordnas i autentiska lärmiljöer, såsom i klassrumssituationer, i naturen, i laboratorium eller på idrottsplatser, så att den övervakande läraren kan få en helhetsbild av och bedöma elevens framsteg och kunnande inom olika delområden av läroämnena. Elevens deltagande i övervakningstillfällena är av största vikt, men tillfällena ska planeras med beaktande av elevens behov. Övervakningstillfällena kan även ordnas på distans.

## Innehållet i den grundläggande utbildningens lärokurs

En läropliktig som studerar i hemundervisning ska tillägna sig de kunskaper och färdigheter som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs, sådan den fastställts i *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014*. Den läropliktiga ska studera alla undervisningsmål och centrala innehåll i de läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs.

Den grundläggande utbildningens lärokurs omfattar följande gemensamma läroämnena:

- modersmål och litteratur
- det andra inhemska språket, svenska eller finska
- främmande språk
- omgivningslära
- hälsokunskap
- religion eller livsåskådningskunskap
- historia
- samhällslära
- matematik
- fysik
- kemi
- biologi
- geografi
- gymnastik
- musik
- bildkonst
- slöjd
- huslig ekonomi.

En läropliktig i hemundervisning behöver inte studera de valfria timmar i konst- och färdighetsämnena som fastställts i statsrådets förordning, och inte heller lokalt beslutade valfria ämnena. Den hemundervisning som ges på vårdnadshavarens ansvar behöver inte heller innehålla elevhandledning.

Enligt 10 § i läropliktslagen ska en läropliktig söka till den utbildning som avses i 4 § innan den sista årskursen i den grundläggande utbildningen avslutas, antingen via de nationella ansökningsförfarandena eller på annat sätt. Det är vårdnadshavarens ansvar att se till att ansökningsskyldigheten fullgörs. Den lärare som övervakar elevens framsteg ska för sin del stöda eleven att fullgöra sin ansökningsskyldighet.

De allmänna nationella målen för den grundläggande utbildningen har fastställts i statsrådets förordning 422/2012. I de nationella grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (Utbildningsstyrelsens föreskrift 104/011/2014) definieras principerna för genomförandet av undervisningen, stöd för lärande och skolgång, bedömning av elevens kunskaper samt mål och innehåll för läroämnena och ämnesområdena.

## Inledande av hemundervisning

Den lärare som övervakar elevens framsteg tar kontakt med vårdnadshavaren när rektorn har fattat beslut om vem som ska övervaka hemundervisningen, eller senast i slutet av augusti när ett nytt läsår inleds. Vid ett inledande möte presenterar vårdnadshavaren en ämnesspecifik plan för den övervakande läraren om hur elevens läroplikt ska fullgöras och hur studierna ska framskrida under det kommande läsåret. Planen ska bland annat innehålla vilken läroplan som ska följas, förslag på hur elevens kunskaper ska påvisas samt vad som ska påvisas under höstterminen respektive vårterminen.

I hemundervisningen följs antingen den nationella läroplanen för den grundläggande utbildningen eller Lojo stads läroplan för den grundläggande utbildningen. Om hemundervisningen avviker från dessa, ska vårdnadshavaren utarbeta en egen läroplan för den läropliktiga som baserar sig på de nationella läroplansgrunderna.

Den övervakande lärarens skola betalar ersättning för övervakningen enligt UKTA.

## Rapport

Efter övervakningstillfällena på våren sammanställer den övervakande läraren en skriftlig rapport över den läropliktigas framsteg. Rapporten skickas till vårdnadshavaren och arkiveras vid den övervakande lärarens skola.

När den grundläggande utbildningens hela lärokurs har fullgjorts i hemundervisning ges en rapport över att lärokursen har fullgjorts. Rapporten är inte ett betyg.

## Särskild examen

Om vårdnadshavaren vill att den läropliktiga ska få ett betyg som motsvarar ett betyg från den grundläggande utbildningen, där de avlagda studierna framgår och kunskapsnivån bedöms

med vitsord eller omdömen, ska eleven delta i en särskild examen enligt 38 § i lagen om grundläggande utbildning. I den särskilda examen bedöms elevens kunnande i förhållande till de mål som fastställts i läroplanen.

Vid bedömningen använder läraren kriterierna för bedömning av elevens kunnande som ingår i *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014*. För att avlägga hela den grundläggande utbildningens lärokurs måste eleven delta i examen i alla de läroämnen som nämns i 11 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning, inklusive konst- och färdighetsämnena. Den grundläggande utbildningens lärokurs kan avläggas i särskild examen utan att eleven studerar valfria ämnen eller de valfria timmar som hör till konst- och färdighetsämnena.

Den särskilda examen kan genomföras till exempel genom att eleven avlägger ämnen årskursvis eller som helheter som består av ett eller flera läroämnen. Genomförandet av den särskilda examen diskuteras gemensamt av lärare, elev och vårdnadshavare vid det inledande mötet, men rektorn fattar det slutliga beslutet om hur examen ska genomföras. Läraren fastställer tidpunkterna för prov och andra prestationer i den särskilda examen. Vid fastställandet av tidpunkterna beaktas antalet läroämnen som ska avläggas. Under vårterminen kan provtillfället till exempel ordnas på den ”sommartentamensdag” som anges i skolans läsårsplan.

Följande betyg kan ges i särskild examen:

- Betyg över fullgjord lärokurs i ett läroämne i den grundläggande utbildningen (t.ex. lärokursen i matematik för årskurserna 7–9)
- Betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen (t.ex. lärokursen i matematik för årskurs 7)
- Betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningens alla läroämnen (motsvarar ett slutbetyg från den grundläggande utbildningen)

I den särskilda examen ges inga betyg för pågående delar av en lärokurs (inga mellanbetyg).

## Rättigheter och förmåner för läropliktiga i hemundervisning

Staden är inte skyldig att ordna sådana tjänster eller förmåner för en läropliktig i hemundervisning som en elev som deltar i undervisningen i skola har rätt till enligt lagstiftningen om den grundläggande utbildningen. Förmåner som tillkommer elever som deltar i undervisning vid skola är rätten till undervisning samt rätten till den stöd- eller specialundervisning de är i behov av. En elev som deltar i undervisning som ges i en skola har också rätt till avgiftsfria läroböcker, lärmaterial och arbetsredskap samt till avgiftsfri skolmåltid, skolskjuts och elevvårdstjänster. Dessa förmåner ordnas eller ersätts inte av Lojo stad för en läropliktig som studerar i hemundervisning.

I hemundervisning används inga stödformer som baserar sig på lagen om grundläggande utbildning. Eventuella beslut om stöd, inklusive beslut om särskilt stöd eller beslut enligt 18 § i lagen om grundläggande utbildning, upphör att gälla när eleven övergår till hemundervisning.

En läropliktig i hemundervisning kan övergå till att bli elev i den grundläggande utbildningen genom att meddela sin närskola om detta.

## **Ansökan till andra stadiet för elever i hemundervisning**

En elev i hemundervisning kan söka till andra stadiet (gymnasieutbildning eller yrkesutbildning) via den gemensamma ansökan. Eftersom eleven inte får ett avgångsbetyg från skolans grundläggande utbildning kan ansökan kräva särskilda arrangemang.

### **Rapport**

Rapporten över att den grundläggande utbildningens hela lärokurs har fullgjorts används vid ansökan genom särskild prövning. Rapporten ges efter att hela lärokursen har slutförts (vanligen i slutet av läsåret).

### **Särskild examen**

Om en elev i hemundervisning avlägger läroämnena genom delvis särskild examen får eleven varje läsår (årskurs 7, 8 och 9) ett betyg som grundar sig på den särskilda examen, och om eleven så önskar ett betyg som motsvarar ett avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen vid avslutandet av årskurs 9. Detta betyg används vid ansökan till andra stadiet.

Om en elev i hemundervisning avlägger en särskild examen i den grundläggande utbildningens hela lärokurs får eleven ett betyg som motsvarar den grundläggande utbildningens avgångsbetyg, med vitsord. Detta betyg används vid ansökan till andra stadiet.

### **Rapport + särskild examen**

Om en elev i hemundervisning avlägger vissa läroämnena så att dessa bedöms med rapport och andra genom delvis särskild examen, får eleven både rapporter och betyg som grundar sig på särskild examen för varje läsår. Vid ansökan till andra stadiet används en kombination av rapport/rapporter och betyg som grundar sig på särskild examen.

Om eleven avlägger läroämnena som avslutas årskursvis genom delvis särskild examen (t.ex. konst- och färdighetsämnena i åk 7, historia i åk 8 och återstående ämnena i åk 9), och övriga läroämnena bedöms med rapport, bildar de läroämnena som avlagts i särskild examen ett betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen vid slutet av årskurs 9. Detta betyg används vid ansökan till andra stadiet.

### **Kontinuerlig ansökan till yrkesutbildning**

Det är också möjligt att söka till yrkesutbildning genom kontinuerlig ansökan. Vid kontinuerlig ansökan baseras antagningen ofta på påvisande av kunskaper och intervju. I dessa fall kan både rapporter och betyg från särskild examen användas som underlag.

## Hemundervisningen steg för steg

1. Vårdnadshavaren anmäler eleven till hemundervisning genom att lämna in blanketten till rektorn för elevens närskola: <https://peda.net/lohja/opettajasivusto/perusopetus/lomakkeet/lomakkeet-ruotsiksi>
2. En elev som övergår från skolgång i skola till hemundervisning får ett skiljebetyg, och eventuella stödåtgärder avslutas i samband med övergången.
3. Rektorn fattar beslut om den lärare som ska övervaka elevens framsteg och beslutar vid behov om vilka läroämnen som ska avläggas i särskild examen.
4. Den övervakande läraren tar kontakt med vårdnadshavaren när rektorn har fattat beslut om vem som ska övervaka hemundervisningen, eller senast i slutet av augusti när ett nytt läsår inleds.
5. Vid det inledande mötet presenterar vårdnadshavaren en ämnesspecifik plan för den övervakande läraren om hur elevens läroplikt ska fullgöras och hur studierna ska framskrida under det kommande läsåret. Under det inledande samtalet kommer man överens om studierelaterade frågor, som till exempel vilken läroplan som ska följas samt om hur övervakningen ska genomföras (tid, plats och former för påvisande av kunnande).
6. Den övervakande läraren ansvarar för att komma överens om det inledande mötet, följa upp elevens studier och sammanställa rapporten.

a. Den övervakande läraren vägleder vårdnadshavaren att fylla i en ny *Anmälan om fullgörande av den grundläggande utbildningen i hemundervisning* om de läroämnen som ingår i särskild examen eller andra centrala uppgifter ändras.

b. I slutet av maj sammanställer den övervakande läraren en rapport över hur elevens studier framskrider, och tillställer rapporten både vårdnadshavaren och sin skola. Läroplanens minimikrav måste vara uppfyllda för att anteckningen "fortskrider" ska kunna göras.  
En färdig rapportmall finns på webbplatsen *Stöd för lärande och skolgång*.

c. Den övervakande läraren arkiverar följande dokument i skolans arkiv: den läsårsplan som vårdnadshavaren har presenterat, läroplanen, om den är upprättad av vårdnadshavaren, rapporten över hur elevens studier fortskrider.

Dessutom bevaras material som har använts för att påvisa studiernas framskridande i sex månader efter att rapporten skrivits. Förvaring och eventuellt återlämnande av materialet avtalas om mellan den övervakande läraren och vårdnadshavaren.

### Arkiveringstider:

- i. Rapporter: hela läropliktstiden
  - ii. Läroplan upprättad av vårdnadshavaren: hemundervisningstiden + 6 månader
  - iii. Vårdnadshavarens plan över studiernas framskridande: läsåret + 6 månader
7. I särskild examen ordnar den övervakande läraren ett inledande möte. De lärare som ansvarar för den särskilda examen ordnar övervakningstillfällen då den läropliktiga påvisar sitt kunnande, lärarna bedömer kunnandet samt överlämnar vitsorden till

skolans byråsekreterare och arkiverar bedömningsmaterial enligt arkiveringsplanen ovan. Den övervakande läraren ser till att betyget från den särskilda examen skickas till den läropliktiga.

8. Om den övervakande läraren byts under hemundervisningstiden, fattar rektorn ett nytt beslut om vem som ska ansvara för övervakningen.